

Inatsisartunut ilaasortaq
Jens B Frederiksen

Tasiilami meeqqanik ilaqtariinnillu sullissinnermut tunngasut imigassamullu politikki pillugit, Demokratit sinnerlugit inatsisartunut ilaasortap Jens B. Frederiksen-ip § 37-imut tunngatillugu apeqqutaanut allakkatigut akissut.

11. september 2013
Sagsnr. 2013-088136
Dok. Nr. 1331848

Postboks 1160
Tlf: 34 50 00
Fax: 32 55 05
3900 Nuuk
Email: pn@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Inatsisartunut ilaasortaq Jens B. Frederiksen apeqqutai pillugit qutsavigaara. Apeqqutit Naalakkersuisoqarfinnut arlalinnut tunngassuteqarmata, Ilaqtariinnermut Inatsisinillu atortitsinnermut Naalakkersuisoqarfik suleqatigalugu akissuteqarfigineqarput. Apeqqutit tullerriaarlugit akissuteqarfigineqartut tassaapput:

1. Tasiilarmiut 60-t sinnillit imigassamut katsorsartinniarlutik utaqqipput. Naalakkersuisut suliniutinik sunik aallartitsiniarpat – immaq Kommuneqarfik Sermersooq suleqatigalugu – taakku ikilisinniarlugit?

Katsorsaaviit pisortatigoortumik ingerlanneqartut (Katsorsaavik Nuuk a/s), ingerlanneqarnerannut Peqqinnissaqarfiup akisusaasuunera, katsorsagassanillu innersuussisarnerup katsorsaanernillu akiliinerup kommuninit akisussaaffigineqarnera, aallaqqaasiullugu erseqqiissaaviginissaa annertuumik pingaaruteqarpoq. Taamaallaat naartusut suliniummut "siusinaartumik iliuuseqarnermut" peqataasut ilaqutaallu, aningaasanut inatsimmi illikartitsinikkut akeqanngitsumik katsorsarneqarnissaat qulakkeerneqartut, matumani pineqanngillat.

Katsorsaaviit pisortat ingerlataat tassaapput qitiusumik katsorsaavimmi Nuummiittumi katsorsartinnermut neqeroortutit tassanngalu angalatitanik najukkanut katsorsaajartortartunik immikkoortortaqarput. Kommunit pisortat katsorsaaviinik atuinissaat piumasaqaataanngilaq.

Pisortat katsorsaaviini naartusut tallimat katsorsartillutik aallarereersut katsorsartinnissaminnulunnit utaqqisut eqqaassanngikkaanni Tasiilameersunik utaqqisoqanngilaq. Utqqisunik nalunaarsorsimasoqarpat taakku kommunip akisussaaffigai.

Pisortat katsorsaavii pisariaqartitsineq naapertorlugu naleqqussagaapput, Kommuneqarfik Sermersooq Tasiilami innuttaasut imigassamik ajornartorsiutillit katsorsartinniarlutik utaqqisut ikilisarneqarnissaat pillugu saaffiginnissuteqassappat, katsorsaaneq katsorsaasunillu angalatitsineq immikkut pisariaqartitsinnermut tamatumunnga naleqqussarneqassaaq.

2. Taakku innuttaasut 60-t sinnillit utaqqisutut allatsissimasut qanoq siviisutigisumik utaqqisariaqassasut Naalakkersuisut naatsorsuutigaat aamma qanoq iliortoqarpa inuit taakku ikiorniarlugit taakkulu ilaqutaat, utaqqineranni?

Siuliani akissut innersuussutigalugu Naalackersuisut Tasiilami innuttaasut qanoq sivistutiginisumik utaqqisinnegarnissaat oqaaseqarfigisinnaanngilaat. Tamatumani inunnik sullissinermut tunngatillugu kommunini tullerriaarineq apeqqutaalluinnassaaq. Pisortat imigassamik ajornartorsiuteqartunut katsorsaaviat aalajangersimasumik saaffiginissummik tigusaqarpat, Tasiilami innuttaasut imigassamik ajornartorsiuteqartut piaarnerpaamik katsorsartinnissamut neqeroorfigineqarsinnaanissaat sulissutigineqassaaq.

3. Ilaqtariinnermut Inatsisinillu atortitsinermut Naalackersuisup pingaartippaa, imigassamut katsorsartittarneq suliniarfiunerusariaqartoq. Naalackersuisut qanoq iliorlutik isumaginarpaat, immikkoortup taassuma suliniarfigineqarnerunissaa?

Aangajaarniutinik soorlu imigassamik atonerluineq inuttut inuunermut tarnikkullu artorsaatitut attuumassuteqartoq, Kalaallit Nunaanni innuttaasut akornanni peqqissutsimut ajornartorsiutit ataasiakkaat annersaraat.

Naalackersuisut imigassamut tunngasut pissusissamisuunngitsumillu atuinerup kinguneri annertuumik pingaartippaat. Naalackersuisut innuttaasut peqqissuunissaat anguniarlugu suliniummi Inuuneritta II-mi imigassap kingunipilugisartagarpassuisa atituumik iliuuseqarfigineqamissaannut nassuiaatit tunngavigalugit suliniuteqarput. Imigassamut tunngatillugu kingunilimmik iliuuseqarnissaq sisamanik immikkoortortaqqarpoq:

- Atonerluinermut patsisaasunik qitiutitsineq
- Pinaveersaartitsineq
- Pinasuartumik iliuuseqarneq
- Katsorsaaneq ikorfartoqatigiissitsinerlu

Katsorsaaneremut tunngatillugu Naalackersuisut kissaatigaat:

- "siusinaartumik iliuuseqarnermut" atatillugu naartusunik inoqutigiinnullu akeqanngitsumik katsorsaasarnepup ataavartunngortinneqarnissaa.
- angajoqqaat meeqqanik angerlarsimasuutillit innuttaasullu allat piumassuseqartut katsorsartinnissaasa qulakkeerneqarnissaat pillugu kommuninik oqaloqateqarnissaq.
- peqqinnissaqarfimmi kommuninilu innuttaasunik qanimut sullissisut, innuttaasunik aangajaarniutit arlaannik ajornartorsiuteqartunik nassaarsinnaanngorlugit, kajumilersitsisinnaanngorlugit katsorsartinnissamullu innersuussisinnaanngorlugit, piginnaanngorsarneqarnissaat.
- innuttaasut katsorsartinnissamik neqeroorfigineqartut innersuunneqarnerup, katsorsarneqarnerup ikorfartoqateqamerullu ataqatigiissaagaanerannik misigisaqarnissaat anguniarlugu, kommuninik suleqateqarnerup nukittorsarneqarnissaa.

4. Ilaqtariinnermut Inatsisinillu atortitsinermut Naalackersuisup nuannaarutiginerarpaa Tasiilami Meeqqanik Ilaqtariinnillu sullissinerup siuariartornera. Naalackersuisut qinnuigaagut ineriartorneq kusanartoq taanna itisileqqullugu assersuusiorfigeqqullugulu – ajornanngippat ukiuni kingullerni qulini kisitsisit atorlugit paasissutissaatit atorlugit?

Ilaqtariinnermut Inatsisinillu atortitsinermut Naalackersuisoqarfik allappoq:

“ Tasiilami inuttut atukkatigut pitsaasumik ineriartortoqamera pingasunut immikkoortinneqarsinnaavoq:

- 1. Sulisunut tunngasoq*
- 2. Allaffissormikkut ingerlatsinermut tunngasoq*
- 3. Meeqqanut ilaqutariinnullu suliniutinut tunngasoq*

Inunnik isumaginninnermi siunnersortit sisamat massakut sulisorineqarput perorsaasutullu ilinniarsimasut marluk ilaqutariinnik isumaginninnermut tunngasunik isumaginnittussatut sulisorineqarlutik, taakku saniatigut inuit qanimut tikillugit sullissisutut/ avatangiisilerisutut atorfimmik pilersitsisoqarpoq. Ilaqutariit meerartallit inunnillu isumaginnittoqarfiup siunersioqatigiiffiannut tunngatillugu, periutsimik ineriartortsinermut suliniut ukiunik pingasunik sivisussusilik aamma aallartinneqarpoq.

Tamip pissusaanik immikkut ilisimasallit inunnillu isumaginninnermi siunnersortit angalaqatigiit allaffissormikkut sulianik ingerlatsinerup pitsaassusaanik qaffatitseqataapput illoqarfimmilu innuttaasut akomanni katsorsaaneermik ingerlatsillutik.

Allaffissormikkut ingerlatsinermut atatillugu ilaatigut ilinniagaqassuseq tunngavigalugu ataqatigiissaakkamik aqutsinerup nukittorsameqamissaa, aaqqissuussamik sulianik ingerlatsisalemissaq, meeqqanut ilaqutariinnullu tunngatillugu suleriaatsit ineriartortinneqamissaat inissiisaneermullu tunngatillugu pikkorissaanerit RUGO-mik taaguutillit ingerlanneqamissaat qitiutinneqarput.

Kommuneqarfik Sermersuup naliliinera naapertorlugu allaffissormikkut aqutsinerup sulisoqamerullu pitsanngorsaavigineqamerisigut, ilaqutariinnik ajomartorsiutilinnik meeqqanillu atugarliuutilinnik paasiniaaneq piginnaaneqarfigineqamerulerpoq. Aallaqqaammut meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartartut amerlinerannik tamanna kinguneqarsinnaavoq, tamannalu killormut pisoqalemeratut paasineqarsinnaalluni. Sulialli naammassinerani angerlarsimaffiup avataanut inissiinnikkut inatsimmut naapertuuttumik meeqqap pisariaqartitaanik isumaginninnerusoq paasinarsipat taamaattariaqarani.

Ilaqutariinnermut Inatsisinillu atortitsinermut Naalackersuisoqarfiup nakkutilliisutut pisussaaffini naapertorlugu, Tasiilami sulisoqarniarnikkut imaannaanngitsunik unammilligassaqsimanera ilisimavaa. Tamatumunnga atatillugu ukiuni kingullemani Tasiilami inunnik isumaginninnikkut kinguneqarluartumik iliuuseqarsinnaanermut periarfissiisunik pitsanngoriaateqartoqamera paasinarpoq.

Tasiilami meeqqanut ilaqutariinnullu immikkoortortap inimik ataatsimoorfeqalenera pitsanngorsaaqataavortaaq. Piginnaasanik qaffasaanerup sulisullu amerlineqamerisa saniatigut, illoqarfimmi ilinniakkat tunuliaqutaralugit sullissisut suleqatigiinnerusinnaanerannut periarfissiivoq. Ilinniakkat akimorlugit suleqatigiinnerup, inunnik isumaginninnikkut iliuutsit kinguneqarluartut qulakkeernissaannut aalajangiisuusamara, misissuinerit arlallit uppemarsivaat.

Tasiilami ilinniagaqarfii akimorlugit suleqatigiiaat ataasimiittarput illoqarfiullu ilaqutariinnut sullissiviata ” nakuusermani oqaloqatigiinneq ” pillugu suliniummi politiinik suleqateqamissaq assut soqutigalugu oqaatigaat. Taamaammat Naalackersuisoqarfiup paasisai naapertorlugit Tasiilami ilinniagaqassuseq akimorlugu suleqatigiinneq pitsaasumik ineriartorpoq.

Ilaqutariinnili angajoqqaat imigassamik atomerluisuuppata inunnik isumaginninnikkut iliuuseqarnissaq assut ajornakusoorpoq. Ilaqutariinni inunnik isumaginninnikkut iliuuseqarnissaq ilaqutariillu iluanni tunngaviusumik ajomartorsiutit iliuuseqarfiginissaannut tunngavissiisinnaasumik, Tasiilami inunnik isumaginninnikkut iliuusissanik annertunerusumik inerisaaniassagaanni, ilaqutariinni ajomartorsiutilinni angajoqqaat amerlanerusut imigassamik ajomartorsiuteqarnermut katsorsarneqartariaqarput.

2008-mi aasakkut Tasiilami imigassat kimittuut tuniniaqqusaajunnaarput. Allaaserisami "Inunnik isumaginninnikkut iliuuseqarnerq imigassanillu kimittuunik tuniniaajunnaameq iluaqutaavoq" qulequtsikkami Tasiilami inunnik isumaginninnermi siunnersorti ima allappoq:

"Siusinnerusukkut snapsi imertut ilillugu imerneqartarpoq, illoqarfimmilu meeqqat pinnguurtut akomanni artuleqqasoqartarnera nalinginnaasuuvoq. Meeqqanut tamanna takussunaqaaq. Meeqqat akuttunngitsumik inersimasunik paggittunik isigisaqartarput. Taakkulu meeqqat namminneq angajoqqaarisinnaasarpaat" (Isumaginninnermut siunnersorti (Socialrådgiveren) nr. 10, 17. juni 2010).

Kalaallit Nunaanni politiit ukiumoortumik kisitsisit atorlugit nassuiaasiomerat naapertorlugu kinguaassiuutitigut kanngutaatsuliomeq pillugu unnerluutiginninnerit 2007-imi 134-iniit 2012-imi 34-nut apparput, taamatuttaaq kanngutaalliortutut unnerluutigisat 103-niit 62-inut apparput. Nakuusemermut tunngatillugu unnerluutigisat 2007-imi 98-inik ikileriaateqarlutik 2012-imi 59-inut apparput. Taamaasilluni Tasiilami imigassamik kimittuumik inerteqquteqarnerq pingaarutilinni arlalinni pitsaasumik sunniuteqarsimasutut isikkoqarpoq.

Tasiilami meeqqat inuusuttullu siomatigumut naleqqiullugit illoqarfiup aqqusemgini inersimasut akomanni imigassamik atomerluisunik nakuusernunillu isigisaqamerisa annikinnaralaarsuanngornerata, inuunerissusaannut ineriartomerannullu ajunngitsumik qularutissaanngitsumik sunniuteqarpoq. Taamaattorli Tasiilami inunnik isumaginninnikkut unammilligassat sulii annertoorujussuunerat inunnillu isumaginninnikkut iliuuseqarnerit nukittorsarneqarnissaannik sulii pisariaqarnerq qularutissaanngilaq."

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen

Steen Lynge